

Interludis de sensibilitat civil

Francesc J. Hernández

Ricard Huerta, *La ciudad y sus docentes. Miradas desde el arte y la educación*. Barcelona, Editorial UOC, 2015, 213 p.

Els llibres de Ricard Huerta, professor de la Universitat de València, habiten interseccions inhabituals. N'ha fet sobre les relacions entre la tipografia i la medicina, la paternitat i la creativitat, l'art urbà i l'educació, etc., i en tots els casos és abundant la nòmina de obres literàries o pel·lícules que acompanyen l'argumentació. No és diletantisme, sinó coherència amb la pròpia evolució de les arts i les ciències de l'educació actuals.

Poc després de l'any 2000 vaig fer un projecte de recerca sociolingüística amb entrevistes als tècnics lingüístics que prestaven serveis a conselleries, diputacions i altres organismes oficials valencians. Com a títol de l'informe final posí una frase d'una de les persones entrevistades: «Vaig pel carrer i pare l'orella». Una tècnica comentava com, quan passejava diumenges pels jardins de la ciutat, no deixava de prestar atenció a, per exemple, la prosòdia o els barbarismes de la gent dels voltants. Com ja adverteix la sociologia almenys des de l'obra de R. K. Merton, no abandonem l'habitus professional al penjador del lloc de treball. Ricard Huerta pren aquest fet com a premissa del seu darrer llibre, *La ciudad y sus docentes. Miradas desde el arte y la educación*, publicat per l'editorial de la Universitat Oberta de Catalunya. Es tracta d'indagar com els docents mantenen la seua mirada educativa més enllà dels límits de l'aula, més concretament, quan contemplen la seua ciutat o caminen per ella per anar a la

faena o com *flâneurs*. Perquè a la ciutat, fent un joc de paraules, ens trobem i ens perdem.

Com acrediten els llibres de Francesc Eiximenis o Lluís Vives, de la mateixa matriu històrica van nàixer les ciutats lliures, els burgs, i la reforma moderna de la instrucció, o, si preferiu, l'urbanisme i la urbanitat o civilitat, dos camps freqüentment units pels eteris fils de la cal·ligrafia o la tipografia (un altre dels interessos de Huerta). Tota ciutat és un enigma; no un mer text a llegir, sinó el codi del desxiframent de les relacions socials modernes. W. Benjamin o S. Kracauer, parlaren precisament del secret de la ciutat en tractar de Baudelaire o Offenbach, i ho explicaren paradigmàticament respecte de la urbs per excel·lència: París.

Huerta diu explícitament a les planes de *La ciudad y sus docentes* que els dos focus que organitzen les seues obres són les identitats i els patrimonis. N'estic d'acord, sempre que no es faça una lectura essencialista d'aquestes nocions, sinó més bé fluïda: els i les docents, que no deixen de ser-ho quan abandonen l'aula (o, fins i tot, quan encara estan formant-se), i s'enfronten a la seua ciutat no com un mer receptacle o un perímetre administratiu, sinó com un teixit semàntic i, per tant, com un repertori de possibilitats didàctiques i estètiques. L'educació sense murs, que reclamaven I. Illich o M. McLuhan, també ha de ser formació estètica, tot fent servir l'art conservats als museus i

l'art que es troba als carrers. És per això que el llibre (i, al meu parer, bona part de l'obra de Huerta) tracta de «visibilitats» o, com diu, «d'enfortir les visibilitats». Fa dos segles, l'estètica en parlava de «sensibilitat», que em sembla una paraula més adequada que «visibilitat», però que ha estat deteriorada per les connotacions melindroses.

La recerca que exposa el llibre consistí a passar a docents de diverses ciutats desenes de qüestionaris sobre preferències musicals, literàries i estètiques, i amb preguntes sobre la ciutat i els seus habitants, la visió general o els indrets urbans preferits. També, quan fou possible, es van fer accions artístiques o encontres més bé lúdics. Huerta descriu els resultats no amb la voluntat d'un entomòleg, sinó amb una prosa acurada, farcida, com s'ha dit, de referències literàries i musicals. Les ciutats comentades són: Buenos Aires, Lima, Montevideo, Santiago de Xile i València. Es tracta, doncs, d'una indagació col·lectiva que, partint d'allò biogràfic, es mou a cavall entre la didàctica i l'estètica, un joc entre dues coses que és allò que etimològicament vol dir la paraula *interludi*.

El resultat no només pretén ser descriptiu, sinó també esdevenir metodologia per fer conscients els i les docents de les possibilitats de la ciutat i formar, com s'ha dit adés, la seua sensibilitat. I més encara: té la voluntat d'esdevenir teoria (i és per això que el llibre està molt ben ubicat en la col·lecció de pedagogies contemporànies de la UOC). Bettina Dausien, professora a una altra de les ciutats paradigmàtiques, Viena, ho va escriure en el llibre *Bildungsentscheidungen im Lebenslauf. Perspektiven qualitativer Forschung* (2013): «L'objectiu de la recerca educativa [qualitativa] referida a la reconstrucció biogràfica és primàriament la formació de la teoria». El mateix podríem

dir ací. La pretensió de l'autor no és fer un repertori anecdòtic i contingent, sinó bastir una teoria didàctica i l'estètica que té com a tema precisament la darrera frase del llibre: la identitat docent com un procés constant de redescobriments de la ciutat i la ciutadania. Benvinguts siguen aquests interludis de sensibilitat civil.